

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Iure Ac Potestate Romanorvm Pontificvm,
Imperatorvm, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De censura ecclesiastica. cap. xxxix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](#)

Ipse tamen notauit, de homic. c. presbyterum, quantum ad homicidium, ante baptismum, quod siue ex officio, siue ex voluntate fecerit homicidium, non est post baptismum irregularis; quia omnis sequela peccati deleta est. Sed Goffre, de conuersione infidelium, c. j. notauit, quod peccatum, & sequela peccati bene delentur in baptismo, sed non defectus, siue impedimentum. Prima via communiter approbatur. Specu. tamen in titu. de dispensationibus, §. iij. verf. is autem, videtur declinare. &c.

DE CENSURA ECCLESIASTICA:

Cap. XXXIX.

SUMMARIUM.

- I Censura ecclesiastica que dicatur, & quot sint eius species.
- 2 Excommunicationis species quot sunt.
- 3 Propter mortale peccatum homo a Deo traditur satanae.
- 4 Quot sint casus, quibus incidit quis ipso iure, remissione.
- 5 Quotuplex sit minor excommunicatio.
- 6 Percutiens clericum in habitu clericali incidentem, & immiscentem se scens, an sit excommunicatus.
- 7 Quot, & qui sint casus excepti a regula, qua habet, quod in iugens manus violentas in ecclesiasticam personam est excommunicatus.
- 8 An ex coris nomine intelligatur sponsa de presenti, & matru appellatione intelligantur omnes ascenderentes.

Celestia & censura est spiritualis pena, quam ecclesia propter inobedientiam infligit locis, & vniuersitatibus, sacramentalia singularibus personis, communionem, & status spirituales interdicendo. Censura tamen principalis est punitio inobedientiae hominis, vel canonis. Quos sunt autem species censurae ecclesiasticae? Responde, ut in decre. querenti, de verb. sign. Et dic, quod sunt tres, scilicet, interdicti, suspensionis, & excommunicationis. Dico, quod excommunicatio est censura ecclesiastica propter contumaciam, vel crimen in singulares personas.

sonas lata, à communione fratrum, & sacramentorum tantum excluditoria. Et per hoc infertur unde, & quare excommunicationis dicitur; quia dicitur à communione exclusam sacramentorum, quam fratrum; ut congruat ethymologia etiam maiori excommunicationi. † Quot sunt autem species excommunicationis? Attende, quod (ut iura exprimunt) duæ sunt species excommunicationis, scilicet excommunicationis maior, & excommunicationis minor: maior separat à communione fratrum, & sororum; minor à communione passiuæ sacramentorum; ut c. si celebrat, de cler. excommu. deposito. Iura tamen varie loquuntur de excommunicatione. Unde aliquando sumitur pro exclusione à communione fidelium, & non sacramentorum; aliquando temporaliter. Sic loquitur v. quæst. iiiij. in synodo. ubi trium dierum excommunicatione feratur. Sic loquitur canon v. quæst. ij. præsentis. Item sancta ecclesiæ communione, &c. Sed, ut ibi notat glo. intelligitur à communione fratrum in choro, & ecclesia; quia cum fratribus non communicabit. Sic loquitur tex. xvij. distin. placuit. & ibi in glo. sic loquitur tex. xxxiiij. distin&. quorundam, lvij. distin&. si quis de alterius. & ista appellatur maior excommunicationis, nō simpliciter, sed limitatè; quia simpliciter maior excommunicationis separat à communione fratrum, & sacramentorum perpetuo. i. donec absoluatur. Sic etiam de minori excommunicatione, quæ separat à sacramentis, varie loquuntur iura; nam aliquando fertur ab homine; & de hac loquuntur text. v. quæst. j. per totum. Et aliquando fertur à canone propter simplex partipium, ut c. nuper, de senten. excommu. & c. si celebrat, de cler. exc. min. Et has duas species, scilicet maiorem excommunicationem, & simpliciter excludentem à communione fratrum, & sacramentorum; & minorem latam à canone propter simplex partipium nunc prosequar. Vnum est, quod minor excommunicationis largè sumpta, ut separat à communione sacramentorum, aliquando infligitur à se ipso, cum pœnitit, & propter conscientiam abstinet à communione passiuæ, ut de homi. sicut ex literarum aliquando a sacerdote pœnitentiam injungente; de pœni. dist. ij. facit.

facilius. & hoc melius, quam si ex autoritate propria; de pœni. distinct. iij. accusatione. & hoc cum pœnitit. Sed in pœnitentia infligitur aliquando à Deo; † nam propter peccatum mortale Deus tradit hominem sathanæ, xij. q. iij. audi. Suntergo duæ species, scilicet maior, & minor. maior autem aliquando vocatur anathema, ut in principio cano. Engeltrudam, iij. q. iiiij. & xij. q. iij. nemo Episcoporum; & c. euidenter, ead. causa & quæst. Et aliquando excommunicatio, vel anathema sumitur largè, vt est separatio à Deo, vt xiiij. q. iij. certum. & xij. q. iij. euidenter caueat, ramen in effectu non est differentia excommunicationis. Et si queratur, quæ est ratio, cum iura videantur in similibus casibus disponere contrarium, de consti. ex parte, ff. de lega. iij. l. nummis, ff. de reg. iur. l. in obscuris. & l. si præses, ff. de pœn. & hoc contrarium format glo. xj. q. iij. c. debent. & soluit standum verbis. Et pro quolibet peccato mortali quilibet est excommunicatus minori quoad Deum, etiam sine alia sententia hominis; ergo si quis excommunicetur ab homine propter mortale, quia aliter nō fertur, xj. q. iij. nemo Episcoporum; verba debent aliquid operari, ff. de legi. j. l. si quando. Sic ergo cum prius foret excommunicatus, nunc est, maiori aliud addere non potest; & illa fuit legislatoris intentio in c. si quem, desent, excommun. lib. vj.

4 † XXXII. sunt casus, quibus incidit quis ipso iure, quos glo. enumerat in c. eos, de sent. excom. mu. lib. vj. super ver. canonis: duos addit Bonifa. post compilationem sexti per extraag. detestante, & c. statuimus, qui. lij. casus, quibus quis incidit per compilationem, in Clem. j. de sen ten. excom. super ver. excommunicationis; & illorum xvj. sunt reseruati Papæ. Quædam lata à canone cuin hominis ministerio, vt canon proferri. sed proferri mandat, vt in canonibus referendæ sententiæ, quas euumerare plus esset laboriosum, quam vtile. † Consequenter queritur, quo duplex sit minor excommunicatio? Sol. Minor excommunicatio aliquando sumitur pro sola séparatione à Deo tantum, & illam inducit mortale tantum sine alio ecclesiæ militantis ministerio, vt Esaiæ lxx. Iniquitates vestræ diuerserunt

ferunt inter vos, & Deum vestrum. & notatur in c. quo-
rundam, de Iudæis. Aliquando sumitur pro separatione à
sacramentorum participatione passiva ; & tunc, aut hoc
inducitur à canone propter participationem cum excom-
municato maiori, vt in c. nuper, de sent. excommun. & c.
cum excommunicato, xj. q. iij. cum similibus eiusdem can.
& quæst. aut inducitur à seipso, vt cùm quis peccat, & abs-
tinet à sacramentis, de homi. c. sicut ex literis. Aut peccati-
tentia imponitur à sacerdote, de pœn. distinct. j. facilius,
& melius, quām si à seipso, de pœn. distinct. iij. actione. A-
liquando impœnitentes à Deo subtrahuntur, vt cùm tra-
duntur satanæ, xj. q. iij. denique. Aliquando impœniten-
tes à seipso subtrahuntur, & credunt sufficere, & male, de
pœn. dist. j. sunt qui arbitrantur. quæ omnia prosequere,
vt not. glo. in c. si quem, de sent. excomm. xj. q. iij. si inimi-
cus. Verum est, quod excommunicatio minor aliquando
fertur ab homine per sententiam, vtv. q. j. & iij. & quasi per
totum. Fertur tamen aliquando excommunicatio, quæ se-
parat à communione fidelium, & non sacramenti, & fer-
tur ab homine. & hæc quoad minorem. Et de hoc loqui-
tur canon v. q. iij. præsenti, & v. q. iij. in loco. xvij. dist. pla-
cuit, xxxij. dist. quorundam, lviij. dist. si quis de alterius.
Concludo, quod tot reperiuntur excommunications,
quot reperiuntur communiones, tamen ecclesia (vt fræ-
quentius) vitetur duobus generibus, de quibus suprà.
† Quid de percutiente clericum incidentem in habitu se-
culari, & immiscentem se scuis, an sit excommunicatus ?
& facit dubium, c. perpendimus, de senten. excommu. vbi
videtur innuere tex. quod non. in contrarium facit c. con-
tingit, & c. in audien. cod. titu. vbi probat text. quod non
perdat priuilegium nisi tria monitio præueniat. Aliqui
dicunt, quod in c. perpendimus Papa responderet decisè;
quia dicebatur, ipsum in bello imperfectum fuisse. & sic
clarū. Alij dicunt, quod imperfectores fuerunt excommu-
nicati, sed Papa concedit priuilegium, quod non teneantur
accedere ad sedem Apostolicam. & sic foret etiam clara-
rum. Tancre. Vincen. & Phil. dicunt c. contingit, & c. in au-
dientia, intelligi de illo, qui depositus, & nulli iniuria batur;

&

& sic non perdit priuilegium, nisi monitus, sed c. perpendimus, loquitur, vbi depositum, & iniuriabatur; qui sine monitione perdit priuilegium. hoc intelligit c. perpendimus. cùm quis clericus non ex vanitate deponit habitum, ibi requiritur monitio, vt probat c. contingit, & c. in audiencia. Sed cùm ex malitia, & iniuitate deponit habitum, ibi sine monitione perdit, cùm se immiscet sauis, & tyrannis. Ibi igitur Papa tenet, quod clericus dimittens habitum, etiam faciens enormitates, non perdit priuilegium, nisi monitione praemissa, nec quoad forum, nec quoad immunitatem persona. Sed si ibi capiatur, debet restituiri duci ecclesiastico, & sic ibi responderet narrationi decisio. Si autem vis sequi opin. Hosti. posses dicere, quod loquuntur de inueterato in tyrannis, & incorrigibili per c. unicum, de vit. & honest. cler. lib. vj. Et sic respondet Papa in in facto occisi; vel scitum fuit post, quod clericus erat. Conclude ergo sublatis dubium facientibus, quod percussiens clericum incidentem sine habitu, si monitus fuerit, & non assumperit, non incidit in canonem. Si autem non monitus fuerit, & ipsum percusserit, non in actu belli, vel aggressione, tunc incidit, etiam si clericus habitu deposito se alias immiscuerit. Sed si ipsum percusserit in actu belli, & aggressione, tunc non incidit, secundum Innocen. Hoc tamen ponderarem, cùm quis dederit causam bello, & aggressione. Nam si clericus iniuste causam non dederit, tunc indubitatum, quod illi, contra quos non incident ex capite defensie permisit, vt c. si vero, neque tertij fauentes aggressio etiam non incident. & hoc facit actualis immixtio clerici, vt c. perpendimus. Si autem alter non dedit causam aggressione contra clericum, tunc etiam dans, & fauens percussienti clericum sunt excommunicati, quia hinc est iniuriosa injectio, vt in canone, si quis suadente, xvij. iiiij. Si autem tertius contra tertium, & clericus temere immisceat habitu deposito, tunc crederem, percussienti in liminibus aggressione non fore excommunicatos. & haec intelligo opin. Inno.

7 † Vifa regula, quæ habet, quod iniiciens manus violentias in personam ecclesiasticam est excommunicatus, p[ro] confite

consequens restat videre casus exceptos à regula. Nam fallit in quatuordecim casibus.

Primus, cùm quis percutit clericum incidentem in habitu clericali, quem ignorat clericum, vt c. si verò, ij. de fenen. excommun. Si autem percutiens vedit tonsuram, & tamen non credit ipsum clericum, tunc incidit, vt not. glo. in d. c. si verò. Nam probabilis ignorantia excusat in primo casu, cùm quis verisimiliter pro tali haberi debeat, in quali habitu reperitur, C. de aquæ duc. I. decernimus, lib. xij. C. de fabri. I. stigmata, & c. si iudex laicus, eod. tit. lib. vij. hic autem non excusatur in securdo casu, cùm tonsuram viderit. & hoc verum, nisi ignorantia probabilis insurgeat ex more patriæ, qui deberat attendi, ff. de fun. instru. leg. I. cùm de lanionis, §. asinam, ff. de pign. a. c. I. cùm vniuersorum. nam alicubi laici tempore caloris deferunt tonsuram. Quid si percutiens credebat percussum clericum, cùm non esset clericus, gloss. in c. si verò, dicit, quod percutiens propter conscientiam, est excommunicatus, nisi certus postea efficiatur, allegat c. quoniam multos, xj. q. iij. secundum unum casum. & hoc operatur affectio opera securæ, de biga. c. nuper, & c. fin. ff. ad leg. Aquil. I. scientiam. In contrarium videtur; nam non debet iudicari secundum quod quis facere debet, & intendit, sed secundum quod sit, ff. ad leg. Corn. de siccari. I. j. §. diuus, ff. de iniur. I. si cum seruo, & I. precedenti. Et hanc credo partem veram; & sic determinat glo. in c. in audiencia, eod. tit. Et moueor, quia vt quis incidat in canonem, requiritur persuasio diabolica, & consummatio facti qualificati, vt supra pluries deductum est. Quod si intendens percutiens Tutiū laicum, errans in persona percussit Gaium clericum, Alanus dixit, quod incidit in canonem, quia iniuriari voluit, ff. de iniur. I. eum qui, §. si iniuria, de fur. c. vlt. Tancre. tenuit contrarium. & probat per tex. c. si verò. Nam ibi dicit text. quod si percutiat clericum, quem credebat probabiliter laicum, non incidit; ergo sic hic à simili ignorantia excusabit à pœna cano. Nam temeritas, & violentia ponderantur in pœna illius canonis, vt in c. j. & c. veniens, eod. tit. de iniur. I. illud, glo. in c. si vero, dicit opin. Ala. rutiorem,

Fiorem, pro opin. Ala, facere videtur text. Nam si quis intendit furari aurum, & furatur æs, tenetur furti æris. Sic si quis furetur saccum plenum pecunia, tenetur furti nomine sacci, licet non habuit intentionem furandi saccum. Credo opin. veriorem de iure. moueor, quia vt vendicet sibi locum pœna canonis, debet præcedere persuasio diabolica, vt in e. si quis, quæ hic non præcessit circa clericū, vt probat thema questionis. Non obſt. l. allegata, quia utroque committitur furtum tam in ære, quam in auro ex sola contrectatione; licet non ex qualibet, & cuiuslibet percussura quis incidat in canonem, sed ex qualificatione de qualitate personæ.

Secundus casus est, cum quis percutit clericum in habitu laicali incidentem, monitum, non correctum, vt c. in audien. eo. tit. Iustum articulum suprà examinavi expli- cando contrarium, c. perpendimus, c. in audien.

Tertius est casus in clero gerente administrationem rerum secularium, vt in e. sacerdotibus, ne cle. vel mo. Er illo cap. sumunt aliqui indistinctè argumentum, quod ex ipso, quod se sic ingerit, sit clericus priuatus priuilegio clericali, ipso iure, quod non est verum; immò requiritur monitio, vtc. in audien. Licet ergo Goffre. in Summa ponat ipsum pro casu excepto indistinctè, tenet gl. in c. sacerdotibus, quod dixi. idem tenet Vincen. Phi. & Goffr. ibidem Inno. & Holt. Hoc verum, nisi Episcopus in synodo mandasset sub pœna priuationis priuilegij clericalis; quia illud haberet locum trinæ monitionis. hunc intellectum probat rex. in c. sacerdotibus, in versi. quod si postmodum ergo requiritur monitio.

Quartus in eo, qui iocose injicit manus in clericum, vtc. c. j. eo. tit. debet tamen moderari qualitas ioci: & ratio fale- litiæ est, quia in pœna canonis ponderatur persuasio diabolica, quam excludit iocus ipsius qualitate ponderata. arg. not. in c. j. de præsump.

Quintus casus in magistro, qui gratia discipline percutit scholarem, vt in c. j. eod. tit. tamen deber moderari modus percussionis: quia leuis permittitur magistro, vt in e. s. f. ad leg. Aqui. & not. in c. cum voluntate, eod. tit.

Sextus

Sextus casus in eo, qui repellit vim vi à clero, ipsum propulsante, vt in c. si vero, eod. tit, hic ponderandum ramen quare vim vi repellat; de quo plene tractavi in tracta de bello particulari ob tutelam corporis sui, & rerum, ratione fallendi, quia naturaliter inductum est, se defendere.

Septimus casus in eo, qui reperit clericum in adulterio, vel inupro cum vxore, matre, filia, vel sorore; vt c. si vero, j. de senten. excommun. Sed quid in ea, quæ putatur vxor, & non est? idem dicendum per ea, quæ habentur in l. sive vix. s. j. ff. de adul. faciunt, que not. in c. pleriq; de dona. inter vir. & vxo. in vlt. glo. & hoc tenet Vinc. & Gostre. in d. c. si vero. † An autem nomine vxoris intelligatur sponsa de praesenti, glo. tenet, quod sic; quia lex permittit pro illa accusare ture mariti, ff. de adul. l. vxo. s. j. An autem nomine matris intelligantur omnes ascendentis, glo. tener, quod non hoc casu; quia non debet extendi licentia, vt c. tua, de deci. Hostien. dicit hoc tutius: dicit tamen, quod lex addit excipiendo neptem, & sponsam, vt in Auchen. vt licet mat. & auia. s. quia non ita compresuntur, collat. ix. forte non foret absurdum distinguere inter neptem ex filio, vel filia, vt l. liberos, in fin. ff. de sena. quia haec est materia brocardica, nunc pertranseo; & in sequenti tractatu expediem.

Octauus casus in eo, qui auctoritate sua prælationis, vel de mandato prælati iniecit manus in clericum, eod. tit. extenore, & c. vniuersitatis, & c. vt famæ, eod. tit. & intelligentias in prælato corrigente, non tamen modum excedente; alijs foret locus appellacioni, de offic. ordina. irrefragabili, & punietur sic excedens, de appell. de priore. leuis enim correctio est permissa, vt c. cum voluntate; eod. tit. cum simi. ibi not. Fallit tamen in Episcopo, qui nullum manibus proprijs etiā corrigendo percutere debet, lxxxvij. distinct, non licet, C. de Episc. & cler. Auth. sive que. In inferiore autem Episcopo, si mandat prælatus capituli etiam per laicum, neuerer est excommunicatus, vt c. vt famæ, eod. tit. & c. si clericos, eo. tit lib. vj. Si autem mandat percuti, & verberari, mandet per clericum, vel monachum. Nam si per laicum, tunc uterque est excommunicatus,

vt c. vniuersitatis, eod. tit. Ita etiam not. glo. in c. si clericos, eod. tit. lib. vij. in glo. nodari. Episcopus tamen potest proprijs manibus, vbi non habet clericum, per quem percutiat; vt not. glo. in c. non licet, lxxxvj. dist.

Nonus casus in inferioribus, alias senioribus ecclesia, qui pueros corrigerem possunt, vt l. cum voluntate, eod. tit. hoc intellige modum non excedendo, vt supra tactum est.

Decimus in dominis corridentibus.

Vndeclimus in propinquis.

Duodecimus in patribus corridentibus filios. hoc intelligendum, dummodo non sint constituti in sacris. Nam sacer ordo liberat a patria potestate, & seruili, quoad manum injectionem, liij. dist. ex antiquis, & c. frequens, & si seruus sciente. Si autem tales personae excedat modum, tenet glo. quod non sint excommunicati, in c. cum voluntate, eod. tit. in glo. vlt. Mouetur gloss, quia canon exigit dolum, sine quo violentia permittitur; sed haec manus sunt charitativa, licet casu modus excedatur. Ego non credo glo. veram; nam limitata correctio est permissa, patribus erga filios, & dominis erga seruos, sicut praelatis erga subditos per supra allegata: excessus ergo inducit poenam, vt supra tactum est.

Decimustertius in eo, qui iniecit manus in clericum depositum, & traditum curiae seculari, de iudi. cum non ab homine, xvij. q. iiiij. si quis deinceps. Hunc punctum expidiui supra.

Decimus quartus casus, cum quis iniecit manus in clericum, qui transfert se ad vitam contrariam clericali, vt cum bigamiam contrahit, lxxxvij. dist. quisquis, & hunc articulum etiam supra expediui. Addi potest alius casus in percutiente clericum hereticum, vt tenet Inno. in c. si vere, eod. tit. Et in ista materia vide Goffredum in sua Summa, in tit. de senten. excommu. & vid. Hostien. in sua Summa, eodem tit. de senten. excommsnicationis. Et de censura ecclesiastica, seu de excommunicatione, vide tractatum Ioannis de Lignano in volumine tractatum, xii. fol. 288.

DI